

Analys av Västra Götalandsregionens stöd till Svinesundskommitten

- På väg mot en sammanhållen territoriell strategi

Rapporten är i sin helhet framtagen av WSP på uppdrag av Västra Götalandsregionen

Innehåll

Sammanfattning	3
Inledning	4
Uppdraget.....	4
Metod och genomfört arbete	4
Rapportens disposition.....	5
Om Svinesundskommittén	6
Uppdrag och organisation	6
Verksamhet	7
Projektportföljen	8
Fyra fokusområden	8
Svinesundskommitténs roll i utvecklingen av gränsområdet.....	11
Mervärdesskapande för medlemmar och intressenter.....	11
Västra Götalandsregionen och det gränsregionala arbetet.....	15
VG2020 och det gränsregionala arbetet.....	15
Västra Götalandsregionens stöd till Svinesundskommittén.....	16
Svinesundskommitténs verksamhet - relevans och mervärde ur ett Västra Götalandsregionen-perspektiv	17
Slutsatser och rekommendationer	19
Referenser	27
Bilaga A: Projektportföljen.....	28
Bilaga B: Intervjupersoner	32

Sammanfattning

Uppdraget till WSP var att värdera Svinesundskommitténs arbete och resultat utifrån de intressen och bevekelsegrunder som styr Västra Götalandsregionens (och då i första hand regionutvecklingsnämndens) finansiering av denna i form av medlemsavgift och projektfinansiering. Rapporten beskriver och analyserar Svinesundskommitténs förmåga att bidra till Västra Götalandsregionens övergripande mål, i ett gränsregionalt sammanhang. Studien bygger på dokumentstudier, en sammanställning och analys av Svinesundskommitténs projektportfölj med särskilt fokus på projekt som Västra Götalandsregionen medfinansierat, och intervjuer med företrädare för Västra Götalandsregionen, Svinesundskommitténs kansli och intressenter på ömse sidor gränsen.

Svinesundskommittén är en av tolv gränskommittéer inom ramen för det nordiska regionalpolitiska samarbetet och en viktig del för att nå den övergripande visionen för det nordiska samarbetet att Norden ska vara världens mest integrerade och hållbara region 2030. Svinesundskommittén drivs i form av en ideell organisation där Viken fylkeskommune och Västra Götalandsregionen samt totalt 14 svenska och norska kommuner är medlemmar. Västra Götalandsregionen bidrar till finansieringen av verksamheten genom en årlig medlemsavgift samt genom regionutvecklingsnämndens medfinansiering av ett flertal av de projekt som Svinesundskommittén genomfört under de senaste åren, framför allt inom ramen för Interregsamarbetet.

Svinesundskommittén har sedan 2017 styrt sitt projektarbete mot fyra övergripande fokusområden: Blå tillväxt, Grön tillväxt, Turism samt Gränshinder samt gränsmöjligheter. Inriktningen mot de fyra fokusområdena utgår från regionala och delregionala strategidokument såsom VG 2020 och remissversionen av den kommande regionala utvecklingsstrategin för Västra Götalandsregionen. Rapporten visar att det finns en god överensstämmelse mellan Svinesundskommitténs verksamhet och VG2020, och att Svinesundskommitténs fokusområden och projekt är relevanta för Västra Götalandsregionen och remissversionen av den kommande regionala utvecklingsstrategin.

Svinesundskommitténs arbete skapar olika typer av mervärden för medlemmar och intressenter; kommittén är unikt positionerad i att driva på för att lösa gränshinder, har en förståelse för det politiska systemet på bägge sidor gränsen, och ser gränsen som en resurs för dubbelriktat mervärdesskapande för människor och företag och i förlängningen också för de kommuner och regioner som omgärdar den. Samtidigt är bedömningen att Västra Götalandsregionen inte tydligt satt Svinesundskommittén eller gränsregionen i ett strategiskt sammanhang och inte fullt ut ser eller utnyttjar de styrmöjligheter man faktiskt har när det gäller Svinesundskommitténs projektverksamhet. Detta till trots levererar Svinesundskommittén betydande gränsregionala mervärden och mervärden för Västra Götalandsregionen, ur ett regionalt utvecklingsstrategiskt perspektiv givet den medfinansiering regionen bidrar med. Rapporten utmynnar i rekommendationer att Svinesundskommittén bör få en plats i en tydlig territoriell struktur för Västra Götalandsregionens regionala utveckling, att den bör utvecklas mot regionens ”plattformorganisation” för gränsregionalt arbete samt att Västra Götalandsregionen stärker kommitténs möjligheter att bredda sin finansiering.

Inledning

Svinesundskommittén är en av tolv gränskommittéer inom ramen för det nordiska regionalpolitiska samarbetet (Nordiskt samarbetsprogram för regional utveckling och planering 2017 – 2020). Verksamheten i gränskommittéerna är en viktig del för att nå den övergripande visionen för det nordiska samarbetet: ”Norden ska vara världens mest integrerade och hållbara region 2030” (Nordiska samarbetsministrarna 2018). Utöver Nordiska ministerrådets basfinansiering av gränskommittéerna är det så kallade Gränshinderrådet en annan viktig del i det nordiska gränsregionala utvecklingsarbetet.

Gränskommittéerna ska enligt samarbetsprogrammet (s.31) arbeta för regional utveckling i gränsområdena, och sträva efter att utveckla en tydlig lokal och regional förankring av arbetet. Kommittéerna ska även bidra till att nå målen inom det regionalpolitiska samarbetet i övrigt, till exempel i relation till de tre insatsområdena (hållbar landsbygdsutveckling, innovativa och resilienta regioner samt hållbara städer och stadsutveckling).

Svinesundskommittén drivs i form av en ideell organisation där Viken fylkeskommune och Västra Götalandsregionen samt totalt 14 svenska och norska kommuner är medlemmar. Arbetet finansieras via medlemsavgifter, bidrag från nordiska ministerrådet och projektmedel från bland annat EU-program och region/fylke.

Västra Götalandsregionen bidrar till finansieringen av verksamheten genom en årlig medlemsavgift på 400 000 kronor samt genom regionutvecklingsnämndens medfinansiering av ett flertal av de projekt som Svinesundskommittén genomfört under de senaste åren, framför allt inom ramen för Interregsamarbetet.

Uppdraget

Uppdraget till WSP formulerades som att sammanfatta och beskriva Svinesundskommitténs arbete, hur det har bedrivits och vilka resultat som har uppnåtts.

Analysen av Svinesundskommittén skulle genomföras i perspektivet av Västra Götalandsregionens finansiering av kommittén. Uppdraget var således inte att genomföra en generell utvärdering av Svinesundskommitténs verksamhet och resultat, utan att värdera kommitténs arbete och resultat *utifrån* de intressen och bevekelsegrunder som styr Västra Götalandsregionens (och då i första hand regionutvecklingsnämndens) finansiering i form av medlemsavgift och projektfinansiering.

I den meningen kan uppdraget också förstås som att beskriva och analysera Svinesundskommitténs förmåga att bidra till Västra Götalandsregionens övergripande mål, i ett gränsregionalt sammanhang. I uppdraget har också ingått att diskutera huruvida det skulle finnas alternativa sätt för Västra Götalandsregionen (regionutvecklingsnämnden) när det gäller att finansiera och styra Svinesundskommitténs arbete.

Metod och genomfört arbete

För att närma oss dessa frågeställningar har vi använt oss av följande data och metoder:

Dokumentstudier. Arbetet har utgått från dokument från Västra Götalandsregionen och Svinesundskommittén, däribland strategidokument från regionen och en tidigare

halvtidsutvärdering av kommittén. Detta har kompletterats med information från Nordiska ministerrådet och andra i sammanhanget relevanta dokument. I arbetet har vi också lutat oss mot utvärderingar av andra insatser inom ramen för den gränsregionala samverkan, t.ex. utvärderingarna av programmen Sverige – Norge 2014 – 2020 och Öresund-Kattegatt-Skagerrak 2014 – 2020.

Projektportföljanalys. För att förbättra överblicken har vi ställt samman och analyserat tillgänglig information om de projekt Svinesundskommittén bedrivit de senaste fem åren, med särskilt fokus på projekt som Västra Götalandsregionen medfinansierat. I en s.k. portföljanalys har vi strukturerat projekten efter följande variabler: koppling till Västra Götalandsregionens fokusområden, projektägare, medfinansiärer, total projektbudget, projektperiod samt inom vilket stödprogram projektet ingår.

Intervjuer. Sammanlagt 25 intervjuer har genomförts med företrädare för Västra Götalandsregionen (åtta personer), Svinesundskommitténs kansli (två personer), sju svenska kommuner, en norsk kommun, Nordiska ministerrådet (två personer), Nordregio, Viken fylkeskommune, Position väst, Innovatum samt Fyrbodals kommunalförbund.

Intervjuerna har framför allt syftat till att få en mer kvalitativ bild av kommitténs arbete, hur detta uppfattas på olika sidor om gränsen samt vilken syn på kommitténs arbete som Västra Götalandsregionens politiker och handläggare har.

Dialog med uppdragsgivaren. Ett startmöte mellan WSP och uppdragsgivaren hölls den 29 oktober 2020, och en presentation och diskussion av utredningens preliminära resultat och slutsatser genomfördes den 16 december (också den digitalt). Utöver detta har vi under uppdraget haft fortlöpande avstämningar med uppdragsgivaren. Syftet med avstämningarna har varit att säkerställa att den slutliga rapporteringen ska motsvara uppdragsgivarens förväntan och behov.

Rapportens disposition

Rapporten inleds med en beskrivning av Svinesundskommitténs uppdrag, organisation och verksamhet. I detta kapitel diskuteras även det mervärde kommitténs arbete erbjuder dess medlemmar och intressenter. I det efterföljande kapitlet beskrivs Västra Götalandsregionens strategi VG2020, samt regionens gränsregionala arbete och Svinesundskommitténs position i detta. Därefter följer ett kapitel som utifrån de föregående två diskuterar och analyserar Svinesundskommitténs relevans och mervärde ur ett Västra Götalandsregionen-perspektiv. I rapportens avslutande kapitel presenteras våra slutsatser och rekommendationer.

Om Svinesundskommittén

Uppdrag och organisation

Svinesundskommittén bildades 1980 (ursprungligen som Gränskommittén Østfold-Bohuslän/Dalsland) och är en av tolv gränskommittéer som finansieras från Nordiska ministerrådet. Svinesundskommittén verkar för att utveckla kommunerna på båda sidor gränsen till en attraktiv gränsregion för människor, företag och organisationer, och är ett samarbete mellan svenska och norska kommuner, Viken fylkeskommune och Västra Götalandsregionen. Dessa regioner samt 14 svenska och norska kommuner är medlemmar i Svinesundskommittén.¹

Även om medlemskretsen är begränsad till de nämnda 14 kommunerna definieras ”gränsområdet” (som kommittén ska verka inom) enligt kommitténs stadgar till Østfold (tidigare Fylke) och Västra Götaland. I stadgarna, som reviderades senast 2019, sägs också att Svinesundskommittén har som mål att ”utveckla och utvidga det gränsregionala samarbetet så att det anpassas till befintliga och nya regionala strukturer, såväl geografiska som administrativa på svensk och norsk sida om gränsen” (Svinesundskommitténs stadgar).

Svinesundskommittén är en ideell förening och arbetar på uppdrag av sina medlemmar och Nordiska ministerrådet. Syftet är att vara ett forum för nordiskt samarbete och försöka avskaffa gränshinder och skapa nya möjligheter för affärer, jobb och utveckling i gränsområdet och mellan länderna.

Kommittén arbetar mot två övergripande mål: att utveckla Svinesundsregionen som en av Nordens mest attraktiva och starkaste gränsregioner för boende, näringslivsutveckling och turism, och att bidra till att riksgränsen representerar en möjlighet för utveckling i regionen.² Kommittén arbetar genom att samla olika lokala och regionala aktörer – alltså inte bara kommunerna – i nätverk kring det gränsregionala samarbetet. Medlemsavgifterna och framför allt stödet från Nordiska ministerrådet används för att finansiera den institutionella infrastrukturen för verksamheten. En betydande del av arbetet handlar om att skapa och finansiera projekt för att stödja den regionala utvecklingen i gränsregionen. EU:s territoriella samarbetsprogram (Interreg) är en av de viktigaste finansieringskällorna i detta sammanhang. En annan viktig uppgift för kommittén är arbetet med att lösa olika typer av gränshinder som drabbar medborgare, företag och myndigheter i gränsområdet (och bortom det). Kommittén samarbetar här med Nordiska rådets Gränshinderråd, som är ett politiskt organ för att arbetet med ett integrerat Norden utan onödiga gränshinder. Kommitténs uppgift är att hjälpa rådet att identifiera och beskriva relevanta gränshinder.

¹ Medlemskommunerna från Norge är Aremark, Fredrikstad, Halden, Hvaler, Rakkestad, Råde, Sarpsborg samt från Sverige Bengtsfors, Dals-Ed, Mellerud, Strömstad, Tanum, Trollhättan och Åmål. I vissa dokument använder kommittén termen ”svinesundsregionen”, med vilken då avses hela sträckan mellan Oslo och Göteborg. Här kan också noteras att regiongränserna har ändrats på båda sidor gränsen sen kommittén ursprungligen bildades. År 1999 bildades Västra Götalandsregionen, bl.a. genom att de tidigare landstingen i Bohuslän och Norra Älvsborgs län uppgick i regionen. I januari 2020 bildades Vikens Fylkeskommune genom en sammanslagning av Østfold, Akershus och Buskeruds fylken.

² <https://svinesundskommitten.com/om-oss/>

Styrelsen och arbetsutskottet är kommitténs beslutande organ. Samtliga medlemskommuner och region/fylke är representerade i styrelsen, vars uppgift i huvudsak är att diskutera och fatta beslut i ärenden av övergripande och principiell natur samt om verksamhetsbudget, projekt, godkännande av bokslut, etc. Arbetsutskottet beslutar i ärenden som rör den löpande verksamheten samt verkställer de beslut och uppdrag som delegeras av styrelsen.

Svinesundskommittén hade 2019 en omsättning på drygt 8,4 MSEK, vilket var omkring 1 mkr mindre än året innan.³ Intäkternas fördelning framgår av tabellen nedan. Merparten, eller drygt 60 procent, av intäkterna består av olika typer av projektfinansiering, nästan uteslutande från offentliga finansiärer. Vi ska återkomma till vilka dessa är mer i detalj längre fram. Övriga stora finansieringskällor är medlemsavgifterna på ungefär 1,8 mkr och bidraget från Nordiska ministerrådet om drygt 1 mkr. Västra Götalandsregionen bidrar till finansieringen av verksamheten via en årlig medlemsavgift på 400 000 kronor och genom att medfinansiera olika projekt.

Tabell: Svinesundskommitténs intäkter 2019, fördelade på huvudsakliga poster

Intäktsslag	Tusentals Kronor (SEK) 2019
Medlemsavgifter Sverige	822 (varav Västra Götalandsregionen 400)
Medlemsavgifter Norge	962
Bidrag Nordiska Ministerrådet	1 028
Övriga Offentliga stöd (projekt)	5 068
Privat projektfinansiering	43
Övrigt (netto)	500
Totala intäkter	8 423

(Källa: Verksamhetsberättelse 2019, Bilaga resultat- och balansräkning, egen bearbetning)

Verksamhet

Man kan dela in verksamheten i basverksamhet och projektverksamhet.

Svinesundskommitténs basverksamhet består av administration, nätverksbyggande och kontakter med medlemskommuner, myndigheter och organisationer, nordiska gränsregioner, Nordiska ministerrådet, Interregs programförvaltningsmyndigheter samt olika andra norska och svenska institutioner, workshops och kunskapsträffar.⁴

³ Balans- och resultaträkning, bilagd årsredovisningen för 2019 (2020-03-30).

⁴ Svinesundskommitténs Verksamhetsberättelse 2018, [Elektroniskt] Tillgänglig: <https://svinesundskommitten.com/verksamhetsberattelse/>, hämtad: 2020-12-30

Svinesundskommittén beskriver sitt arbete i en basverksamhet kompletterad med projektverksamhet i likartade termer över åren.⁵ År 2015 beskrevs verksamheten i sju övergripande mål, från utveckling av regionen till synliggörande av Svinesundskommittén. För år 2016–2018 har de övergripande målen koncentrerats till två, som fokuserar på utveckling av regionen och utveckling av riksgränsen.

Projektportföljen

Svinesundskommittén har under perioden 2017 - 2020 bedrivit 14 projekt, av vilka fyra fortfarande pågick vid tiden för denna studie. Totalt hade de 14 projekten en budget om drygt 150 miljoner kronor, vilket innebär en genomsnittlig projektbudget på drygt 10 miljoner kronor. Här ska noteras att siffrorna i detta avsnitt är totalbudgetar för projekt som leds av Svinesundskommittén eller där Svinesundskommittén deltar, men där arbetet både utförs och finansieras även av andra samarbetsparter.

Projekten varierar med avseende på totalbudget, tidslängd och antalet medfinansiärer. Det enskilt största projektet är ett projekt inom Interreg Sverige-Norge-programmet (Scandinavian Science Cluster (SSC)) med en total omsättning på drygt 3,6 MEUR. Det minsta projektet handlar om utvecklingen av hållbar besöksnäring på gränsen och har Fyrbodals kommunalförbund som finansiär med en budget på 600 000 kronor.

Hela 10 av de 14 projekten drivs inom ramen för Interregprogrammet Sverige – Norge, och är oftast fleråriga och har i tre fall budgetar på minst två miljoner euro. De fyra projekt som inte drivs inom Interreg Sverige – Norge finansieras genom KOMPIS - Kommunal planering i (statlig) samverkan, Erasmus +-programmet, Fyrbodals kommunalförbunds tillväxtprogram och VRI (norskt regionalt innovationsstöd).

Svinesundskommittén är projektägare för 8 av de 14 projekten, ofta tillsammans med någon annan aktör. I 7 av de 8 projekten är Svinesundskommittén projektägare tillsammans med en norsk aktör. Här ska noteras att Interreg-projekten kräver partners från vardera sida av nationsgränsen.

Samtliga 14 projekt berör – enligt vår bedömning - något eller några av Västra Götalandsregionens fokusområden. Vi återkommer till detta i det avslutande avsnittet i rapporten.

En lista över projekt som startade 2017 och framåt där Svinesundskommittén varit projektägare eller på annat sätt en del av genomförandet återfinns i Bilaga A.

Fyra fokusområden

Svinesundskommittén har i perioden sedan 2017 sökt styra sitt projektarbete mot fyra övergripande fokusområden: Blå tillväxt, Grön tillväxt, Turism samt Gränshinder och gränsmöjligheter. Inriktningen mot de fyra fokusområdena uppges utgå från regionala och delregionala strategidokument såsom VG 2020, Fyrbodals genomförandeplan, Østfolds (tidigare) fylkesplan, Nordiskt samarbetsprogram för regional utveckling och planering 2017–2020 (Interreg Sverige-Norge) samt medlemskommunernas uppdrag och mandat.

⁵ Verksamhetsberättelserna från 2014 till 2018

(<https://svinesundskommitten.com/verksamhetsberattelse/>, hämtad: 2020-12-30) har samma uppdelning

Syftet med fokusområdena är att skapa en ram för framför allt den projektfinansierade verksamheten. Ramen ska säkerställa att kommittén engagerar sig i projekt som är i linje med kommitténs grunduppdrag och syfte samt dessutom ligger i linje med medlemmarnas intressen. Svinesundskommittén har inte definierat vilken roll den kan och bör ta i arbetet inom de fyra fokusområdena, mer än att kommittén ska arbeta med dessa frågor inom ramen för sitt uppdrag att skapa regional utveckling i gränsområdet.

Nedan redovisar vi kort vad de olika fokusområdena kan innebära i ett Svinesundsperspektiv.

Blå tillväxt

I Svinesundsregionen (definierat som hela gränsområdet mellan Oslo och Göteborg) finns ett kustnära fiske, vattenbruk, stora hamnar, marina nationalparker, en betydande marin industri, turism och andra marina tjänstenärings. I området finns även bred forskningskompetens, t.ex. koncentrerad till flera universitet, institut och forskningsstationer.

Svinesundskommittén menar att dessa förutsättningar kan utnyttjas än bättre än som sker idag, bland annat genom ökat samarbete mellan olika aktörer i regionen och över landsgränsen. Genom en gränsöverskridande samverkan skapas en större kritisk massa av näringar och kunskap, som möjliggör utveckling, specialisering och ökad konkurrenskraft.

Svinesundskommittén har inom fokusområdet definierat tre områden som speciellt intressanta för sitt arbete: utvecklingen av marina livsmedel, marin energi och marin bioteknik. Några av de projekt som nämns i den senaste årsredovisningen eller på kommitténs webbplats och som berör området blå tillväxt är:

- Marint gränsforum Skagerrak
- Framtiden är blå i Svinesundsregionen
- Mellankommunal planering i ett gränsregionalt perspektiv

Grön tillväxt

Ett stort antal av de kommuner som ligger i gränsregionen har vidsträckta skogsområden som ger både råvara och ett näringsliv baserat på vad skogen erbjuder.

Svinesundskommittén har identifierat stora möjligheter inom detta område – dels skapar det förutsättningar att stärka marknaden för byggnationer med trä som råvara, dels finns förutsättningar att vinna miljömässiga fördelar med en ökad användning av trä.

Genom samverkan över gränsen är målet främst att stärka innovationer med anknytning till skogen.

Det projekt som drivs inom området, Grön tillväxt trä - Rethinking Wood syftar till att framhålla skogens fördelar och trä som framtidens material, vidare att öka arbetstillfällena i regionen⁶. I projektet erbjuds kommunerna i gränsregionen också stöd och rådgivning kring byggande i trä.

⁶ Svinesundskommittén, 2020, Trä – framtidens material, [Elektroniskt] Tillgänglig: [Grön Tillväxt - Grön tillväxt \(svinesundskommitten.com\)](https://svinesundskommitten.com), hämtad: 2020-01-11

Turism

Inriktningen är bland annat att öka den gränsregionala turismen och att öka den hållbara turismen för att stärka gränsregionen. Det finns en förhoppning om att locka turister såväl utanför de vanliga turistattraktionerna samt utanför högsäsong. En grundtanke bakom fokusområdet är att utveckla gränsen som en slags resurs, i det här fallet för att öka attraktionsnäringen med anknytning till besöksnäringarna.

Svinesundskommittén är delaktig i tre projekt som drivs inom fokusområdet: Gränsen som attraktion, Guidekurser och Hållbar besöksnäring på gränsen⁷.

Gränshinder/gränsmöjligheter

Svinesundskommitténs arbete med att identifiera och analysera gränshinder för medborgare, företag och myndigheter bedrivs för att skapa möjligheter, en bättre fungerande gränsregion samt ett dynamiskt näringsliv, ekonomisk tillväxt och jobb. Det handlar om att lösa eller minska såväl formella som informella gränshinder för att möjliggöra fler jobb och affärer, fler möjligheter för medborgarna och en effektivare samhällsservice.

Arbetet för att lösa och minska olika gränshinder bedrivs inom ramen för det nordiska samarbetet. Svinesundskommittén identifierar gränshinder och rapporterar dem vidare till Gränshinderrådet⁸. Gränshinderrådet initierar sedan en process för att lösa de gränshinder som rådet prioriterar. Genom gränshinderrådet kontaktas berörda myndigheter och lagstiftande församlingar i de olika länderna och rådet driver på arbetet hos myndigheterna, tar politiska kontakter, etc. Kommittén agerar i det sammanhanget också pådrivare, t.ex. genom sina medlemsorganisationer.

För närvarande har Svinesundskommittén identifierat fem aktuella gränshinder; ambulanser över gränser, köer vid tullstationer, temporär import av häst och olika byggbestämmelser i Norden, transport över gränserna⁹. Sedan en tid pågår också en utveckling av det nordiska gränshindersarbetet. Syftet är att arbetet ska bli mer strategiskt och fokusera hinder av stor strategisk betydelse och närmare knyta an till övriga delar i det nordiska samarbetet.

I sammanhanget kan också noteras att EU:s nya förslag till förordning för Interreg-programmen för perioden 2021 – 2027 särskilt lyfter fram frågan om gränshinder som en strategisk viktig fråga i programmen.¹⁰

Under pandemiåret 2020 har Gränshinderrådet också fokuserat på att hitta lösningar på de ofta nya gränshinder som har uppkommit som en följd av restriktioner kring pandemibekämpningen, som ofta också har haft stora negativa konsekvenser i gränsregionerna. Svinesundskommittén har här bistått Gränshinderrådet genom att fänga

⁷ Svinesundskommittén, 2020, [Elektroniskt] Tillgänglig: <https://svinesundskommitten.com/turism/>, hämtad: 2020-12-18

⁸ Gränshinderrådet är ett politiskt tillsatt organ som på uppdrag av de nordiska regeringarna ska befrämja den fria rörligheten inom Norden för såväl enskilda som företag. <https://www.norden.org/sv/organisation/granshinderradet>

⁹ Svinesundskommittén, 2020, Aktuella gränshinder, [Elektroniskt] Tillgänglig: [Aktuella gränshinder - Gränshinder \(svinesundskommitten.com\)](https://svinesundskommitten.com/aktuella-granshinder), hämtad: 2020-.01-11

¹⁰ COM(2018) 374 final, 2018/0199(COD)

upp och vidareförmedla konsekvenserna av restriktionerna till det vidare arbetet i Gränshinderrådet och Nordiska Ministerrådet.

Svinesundskommitténs roll i utvecklingen av gränsområdet

Svinesundskommittén agerar i allt väsentligt på ett direkt uppdrag av sina medlemmar och med ett stöd från Nordiska ministerrådet. I princip kan man skilja mellan gränshindersverksamheten och utvecklingsverksamheten för att beskriva kommitténs roll.

Gränshinderfrågan drivs i nära samverkan med Nordiska rådet och ministerrådet

Inom ramen för arbetet med att identifiera, lösa och förebygga uppkomsten av olika gränshinder arbetar kommittén i allt väsentligt med stöd i dess basfinansiering. Det betyder dels att man har en viss frihet i att organisera och bedriva arbetet men det betyder också att de finansiella resurserna är relativt begränsade. Den roll kommittén har tagit är starkt relaterad till det nordiska samarbetet, där man arbetar i nära samverkan med Gränshinderrådet och Nordiska ministerrådets sekretariat. För Svinesundskommittén har detta inneburit ett fokus på att identifiera och vidarerapportera gränshinder till ministerrådets sekretariat och den gränshinderdatabas där man registrerar hindren och till gränshinderrådet som tar prioriterade hinder vidare för att driva på respektive länders olika nationella myndigheter.

I övrigt arbetar man med gränsområdets utveckling som projektägare

Inom de övriga fokusområdena har Svinesundskommittén valt att ta en annan roll. Här tar man initiativ till olika gränsöverskridande utvecklingsprojekt. Vanligast är att man identifierar en projektmöjlighet, söker partnerorganisationer, söker projektfinansiering, driver och genomför projektet. Inte sällan kommer huvuddelen av finansieringen från EU:s interregprogram. Det är vår bedömning att kommittén själv tar initiativet till merparten av dessa projekt, men det förekommer också att kommittén agerar projektägare på initiativ som uppkommer hos andra parter.

Här kan man diskutera i vilken utsträckning man ska se det som att valet av fokusområden ska styra valet projekt man väljer att engagera sig i eller om det i själva verket är ”de möjliga projekten” som får styra vilka fokusområden man har. Möjligen kan man anta att det är de möjliga projekten som i viss utsträckning har styrt valet av fokusområden både när det gäller blå och grön tillväxt. När det gäller turism däremot förefaller det finnas en tydligt uttryckt efterfrågan från medlemskommunerna på att detta ska vara ett fokusområde för kommittén. Här finns också andra finansiärer än interregprogrammen i högre utsträckning.

Mervärdesskapande för medlemmar och intressenter

I detta avsnitt har vi samlat kommitténs och medlemmarnas syn på vilka mervärden Svinesundskommittén främst kan skapa för sina medlemmar och för andra intressenter i och i anslutning till gränsregionen. I avsnittet lyfter vi också sådant som medlemmarna menar att kommittén borde göra mera av.

Unikt positionerad i att driva på för att lösa gränshinder

Flera av de intervjuade pekar på gränshindersarbetet som en viktig fråga för gränsregionen i stort. Det finns, enligt de intervjuade, också en styrka i att det är Svinesundskommittén

som driver på detta arbete för gränsområdet. Det gör att man får en part som verkligen driver på arbetet, utifrån en position av att själv vara en gränsöverskridande aktör. Man kan driva arbetet mot gränshinder *över gränsen* inte bara *fram till gränsen*. Det bidrar till att arbetet får en större genomslagskraft, än om det varit exempelvis en part från någon sida av gränsen, menar de intervjuade.

Medlemskommuner och andra intressenter pekar i samtalen också på förståelsen av det politiska systemet på bägge sidor gränsen som en grundläggande styrka med Svinesundskommittén. Även detta bidrar till ökad effektivitet och legitimitet i gränshinderarbetet. Kommittén har möjlighet att skapa sig en förståelse för de både svenska och norska politiska utmaningar som kan vara orsakerna till ett regelverk som ger upphov till ett visst gränshinder. När kommittén så föreslår en lösning så vet aktörerna att den är genomtänkt utifrån båda nationella perspektiven.

Gränskommittéerna har också generellt en viktig roll som lobbyorganisation, för att genom det regionala arbetet påverka sina politiker på nationell nivå. De är, som några påpekar, bäst på att bevaka dem.

Ser gränsen som en resurs för dubbelriktat mervärdesskapande

Svinesundskommitténs uppdrag är dock inte bara att se till hindren kring gränsen. Det finns minst två ytterligare uppgifter kopplat till gränsregional samverkan. Den ena handlar om att utveckla själva gränsen till en resurs, för människor och företag, och i förlängningen också för de kommuner och regioner som omgärdar den.

Gränser – och för den delen gränshinder – skapar olikheter eller skillnader, t.ex. i regelverk, löner, arbetsmarknadsvillkor, kunskaper etc. Som entreprenör och företagare är det en av dina huvuduppgifter att ta tillvara dessa skillnader. Det kan handla om att företag handlar över gränserna eller att människor besöker andra sidan gränsen för att ta del av ett utbud som saknas på den egna sidan gränsen. I det korta perspektivet sker rörelserna över gränsen ofta i den riktning som innebär den största nyttan av exempelvis skillnader i inkomster, priser eller skatter. Men forskningen visar att export ofta leder till import och vice versa. Och i det långa loppet leder utnyttjandet av sådana skillnader, åtminstone enligt teorin, till effektiviseringar och en successiv utjämning av skillnaderna. I det fallet blir nyttjandet av gränsen som en resurs något som driver på utvecklingen av välfärd i länderna i sin helhet.

För Svinesundskommittén har insatserna kopplade till gränsen som resurs främst handlat om att bidra till utvecklingen av besöksnäringen. Insatserna har utgått från att besöksnäringens rörelserna i gränsregionen ofta har varit enkelriktade, från Norge till Sverige, till följd av stora skillnader i prisnivå på vissa konsumtionsvaror och till följd av en skillnad i fastighetspriser som gör att många normmän skaffat fritidsbostäder både i Dalsland och Bohuslän. Genom Svinesundskommitténs tydliga förankring på båda sidor gränsen har man försökt balansera en sådan enkelriktad rörelse genom att utveckla besöksnäringen kring gränsen som besöksmål, t.ex. genom att utveckla historiska besöksmål i gränsregionen och på båda sidor gränsen. I intervjuerna framkommer samtidigt att det kan uppfattas som att rollfördelningen blir otydlig mellan aktörer som primärt arbetar med t.ex. destinationsutveckling och kommittén.

Genom att gå över gränsen skapas "en större kritisk massa"

Det kanske viktigaste mervärdet från Svinesundskommitténs gränsregionala arbete handlar om att stimulera företag och medborgare till att "bortse" från gränsen i sitt arbete. På bägge

sidor gränsen, även om det är tydligast på svensk sida, är gränsregionen vad som kan beskrivas som en perifer region. Särskilt på svensk sida har många kommuner under längre tid präglas av långsammare befolkningsutveckling och förlust av arbetstillfällen. Även i vissa av de norska kommunerna kan man se liknande tendenser, även om man här har en relativ närhet till det dynamiska Osloområdet.

Istället för att man bara ser till den egna kommunen eller närmast belägna grannkommunen på sin egen sida riksgränsen öppnas nya möjligheter om man istället också ser grannkommunerna på andra sidan riksgränsen. Detta gäller förstås den som söker arbete eller utbildning, de företag som verkar på en lokal marknad eller den som letar efter permanent- eller fritidsbostad. När detta sker inom ett land, t.ex. genom att kommunikationsmöjligheterna förbättras till följd av en ny väg eller järnväg talar man om en ”regionförstoring”, eller om att den funktionella regionen blir större. Forskarna brukar kunna visa att en sådan regionförstoring leder till högre tillväxt och ökat välstånd i regionen ifråga.

Mekanismerna bakom en sådan utveckling är att den större regionen som öppnar sig (genom en ny järnväg eller genom en gräns som lätt kan passeras) betyder att företagen får flera möjligheter att hitta personal och omvänt att arbetssökande vidgar sina möjligheter att hitta ”rätt” jobb. En sådan ökad kritisk massa möjliggör en ökad specialisering, t.ex. genom att företag som verkligen söker en specialistkompetens är de som tjänar mest på dessa nya möjligheter och likaså de som valt att specialisera sin utbildning får nya möjligheter att få arbeta med den.

Svinesundskommittén bidrar till att skapa sådana mervärden inte minst genom de projekt där man stimulerar samverkan mellan företag och forskare på båda sidor gränsen. Flera av de intervjuade kommunerna pekar på projektverksamheten inom trä och trähantering som goda exempel: det har genom projekt tydliggjorts vilka styrkor regionen har i det avseendet, och en kunskapsöverföring har skett bland annat genom Interregprojekt där aktörer lärt av varandra och plockat fram bra exempel.

Framtida möjligheter och utmaningar för Svinesundskommittén

Många intervjupersoner lyfter fram hållbar utveckling som ett övergripande tema för att skapa en ökad nytta för gränsregionen, genom samverkan över gränsen och mellan akademi och offentliga samt näringsliv. Inom detta breda begrepp rymms ett antal frågor som Svinesundskommittén redan arbetar med, i princip inom samtliga fyra fokusområden: hållbar besöksnäring, grön och blå tillväxt samt gränshinder/gränsmöjligheter. Genom att man har kontakterna på bägge sidor gränsen skulle, menar några, Svinesundskommittén kunna ta en ännu mer plattformbyggande roll, dvs. att man som aktör tar ett helhetsansvar för den regionala utvecklingen i gränsområdet, bygger upp kompetens och kunskap, tar ett projektägaransvar inom strategiska områden, söker olika finansiering och samordnar andra aktörer i dessa processer.

När det gäller inriktningen av framtida verksamhet för kommittén så lyfter man två huvudsakliga spår: relationsbyggande och kompetensförsörjning.

Det förstnämnda kopplar tydligt till den pandemi vi genomlever, och hur det faktum att regionen delas av en gräns på ett mycket påtagligt sätt har aktualiserats och blivit närvarande. Detta tas, inte överraskande, upp av flertalet intervjupersoner, och ofta i termer av att det kommer att finnas ett starkt behov av att reparera relationen mellan Norge och Sverige, att läka såren som flera uttrycker det. Detta är också av stor vikt för

besöksnäringen och servicen, inte minst i de svenska delarna av gränsregionen. Detta är ett arbete som måste bedrivas med största känslighet och där det krävs en aktör med förståelse för perspektiven på båda sidor gränsen.

Flera företrädare för kommuner och regioner tar också upp frågan om kompetens- och arbetskraftsförsörjningen. Pendlingen över gränsen går i huvudsak i riktningen från Sverige till Norge, även om exempel på en omvänd riktning också förekommer. De svenska kommunerna närmast gränsen behöver, vid sidan av den norska gränshandeln till Sverige, arbetstillfällen på norsk sida för att erbjuda arbetstillfällen till den befolkning de har idag. Den erbjuder unga en möjlighet att bo kvar. Ur norsk synvinkel är många arbetsgivare i gränsområdet beroende av ett inflöde av svensk arbetskraft, t.ex. inom vårdyrkena och inom övrig service. Utan den gränsöverskridande pendlingen skulle dessa arbetsgivare få svårare att klara sin kompetensförsörjning.

Västra Götalandsregionen och det gränsregionala arbetet

I det här avsnittet ska vi beskriva och analysera hur Västra Götalandsregionen hittills har arbetat med gränsregionala frågor samt hur man ser på de mervärden som Svinesundskommittén skapar, ur regionens perspektiv. Här utgår vi i första hand från det perspektiv som regionala utvecklingsnämnden har på frågan.

VG2020 och det gränsregionala arbetet

I regionens utvecklingsstrategi - *VG2020, strategi för tillväxt och utveckling i Västra Götaland*.¹¹ - beskrivs bland annat betydelsen av relationen med Norge och behovet av att uppmärksamma denna särskilt. Det handlar om att riva mentala och legala gränshinder samt att utveckla samverkan och samarbetet med grannregioner och Norge. Centrala områden för samverkan framhålls vara tillgänglighet, utbildning, forskning och utveckling, kultur, industriell utveckling samt vård och omsorg. Planeringssamarbetet och de institutionella förutsättningarna för boende, arbete och handel på tvärs över gränsen beskrivs även behöva förbättras. Fokus på att skapa gränsöverskridande mötesplatser förväntas stärka förutsättningarna för att förverkliga idéer, starta företag och främja utvecklingen av konkurrenskraftiga små och medelstora företag.

Strategin lyfter även fram vikten av att stimulera internationella allianser och samarbeten generellt, t.ex. inom forskning och innovation, samt vikten av att investera i transportinfrastruktur, även över gränserna, för att driva på regional och nationell utveckling.

Samtidigt som denna rapport skrivs är ett förslag till en ny regional utvecklingsstrategi för Västra Götalandsregionen ute på remiss. I likhet med flera andra nyligen reviderade regionala utvecklingsstrategier är också Västra Götalandsregionens nya strategi en mer övergripande och allmän strategi i jämförelse med tidigare generationers. Strategin pekar ut tre övergripande mål där omvärldsrelationerna främst nämns inom målet om att bidra till ett öppet och inkluderande samhälle. Där sägs: ”Genom goda relationer och samarbete med våra grannregioner bidrar vi till en hållbar utveckling både lokalt och globalt.” Mer specifikt nämns Norge endast i relation till den strategiska prioritering som handlar om att ”Knyta samman Västra Götaland – för hållbar och förbättrad tillgänglighet”, där det sägs att: ”Förutsättningarna för en stark megaregion ökar genom att vi utvecklar infrastrukturen med grannregioner, till exempel i stråket Oslo till Hamburg.” Gränsregionens relationer till Norge och Osloregionen nämns inte varken i relation till den strategiska prioriteringen kring kompetensförsörjning eller kring stärka innovationsförutsättningar. Och när det gäller att knyta samman regionen nämns Oslo och Norge endast i relation till megaregionen men inte i betydelsen för dem som bor i gränsområdena i Bohuslän eller Dalsland.¹²

¹¹ <https://mellanarkiv-offentlig.vgregion.se/alfresco/s/archive/stream/public/v1/source/available/sofia/rs7897-268913469-747/surrogate/Sammanfattning%202020%20VG2020%20slutlig.pdf>

¹² Regional Utvecklingsstrategi för Västra Götaland 2021 – 2030. (Remissversion)

Det politiska ansvaret för regionens samarbete med Svinesundskommittén kan sägas delat mellan ”Beredningen för hållbar utveckling” och ”Beredningen för externa relationer”. Det är den senare som är det politiska beredningsorgan som förbereder och samordnar strategier, prioriteringar och positioner i Västra Götalandsregionens arbete med internationella organisationer till vilka Svinesundskommittén hör. Den politiska beredningen står under regionstyrelsen och består av regionfullmäktiges presidier, regionstyrelsen, regionutvecklingsnämnden, kulturnämnden, hälso- och sjukvårdsstyrelsen samt Sahlgrenska Universitetssjukhus styrelse¹³. Västra Götalandsregionen samverkar i flera Europeiska nätverk för att följa och påverka EU:s policyutveckling samt för att kunna möta EU-företrädare.

Regionen är medlem i stort antal organisationer och nätverk, däribland flera på europeisk nivå (som exempelvis Assembly of European Regions, European Network of Cities and Regions for the Social Economy och European Regions Research and Innovation Network) och andra på regional nivå (som Nordsjökommissionen).¹⁴ Ett i detta sammanhang särskilt intressant exempel på hur Västra Götalandsregionen arbetar med regional utveckling är STRING (Southwestern Baltic Sea Transnational area Implementing New Geography). STRING startade 1999 för att stimulera konstruktionen av Fehmarn Belt Fixed Link i Tyskland men då byggandet av förbindelsen beslutades växte samarbetet till att omfatta regional utveckling och grön tillväxt mellan fler regioner i västra Skandinavien och norra Tyskland.¹⁵ Samarbetet omfattar Sverige, Norge, Tyskland och Danmark, och åtta regioner, fem städer, tre storstadsområden och 14 miljoner människor.¹⁶ STRING syftar till att stärka vad man brukar kalla en makroregion som ska tillvarata de möjligheter som en ny transportinfrastruktur skapar, i form av nya möjligheter till hållbar utveckling, forskning och utveckling, turism, kultur, etc.

Västra Götalandsregionens stöd till Svinesundskommittén

Som framgår av avsnittet *Uppdrag och organisation* betalar Västra Götalandsregionen som medlem en årlig avgift om 400 000 kronor till Svinesundskommittén. Medlemsavgiftens huvudsyfte är att bidra till organisationens basfinansiering.

Utöver detta är regionen en viktig projektfiansiär till många av de projekt som kommittén driver. Genomgången av projektpportföljen visar att regionen medfinansierar 7 av de 14 projekt som bedrivs av Svinesundskommittén med totalt ca 5,4 mkr, vilket motsvarar en genomsnittlig medfinansiering från Västra Götalandsregionen på 774 000 kronor/projekt. Västra Götalandsregionens andel av finansieringen av de sju projekten varierar stort, men den genomsnittliga medfinansieringen från Västra Götalandsregionen uppgår till endast 8 procent i de sju projekt man medfinansierar. Samtliga projekt som Västra Götalandsregionen medfinansierar är projekt inom Interreg Sverige-Norge-programmet.

¹³ Västra Götalandsregionen, Beredningen för externa relationer [Elektroniskt] T

¹⁴ Enligt Västra Götalandsregionens hemsida (Europeiska nätverk och organisationer) rör det sig om närmare 20 organisationer och nätverk, däribland Svinesundskommittén.

¹⁵ stringnetwork, about, [Elektroniskt] Tillgänglig: <https://stringnetwork.org/about/>, hämtad: 2020-12-20 ¹⁶ Stringnetwork, We are STRING, [Elektroniskt] Tillgänglig: <https://stringnetwork.org/>, hämtad: 2020-12-20

Svinesundskommitténs verksamhet - relevans och mervärde ur ett Västra Götalandsregionen-perspektiv

God överensstämmelse mellan Svinesundskommitténs verksamhet och VG2020

Som genomgången i avsnittet ovan visar relaterar Svinesundskommitténs verksamhet väl till VG2020 och Västra Götalandsregionens fokusområden. VG2020 framhåller behovet att riva mentala och legala gränshinder och att utveckla samverkan och samarbetet med grannregioner och Norge, och det är den centrala uppgiften även för Svinesundskommittén. VG2020 anger tillgänglighet, utbildning, forskning och utveckling, kultur, industriell utveckling, vård och omsorg som centrala områden för samverkan, och Svinesundskommittén verkar tydligt inom dessa områden (dock inte alla, vilket givet budget och resurser heller inte är att förvänta sig). VG2020 prioriterar även att stimulera internationella allianser och samarbeten inom forskning och innovation för att driva regional och nationell utveckling, och även där är Svinesundskommittén aktiv.

Svinesundskommitténs fokusområden är alla sådana som är relevanta för Västra Götalandsregionen och VG2020, och samtliga 14 projekt som kommittén sedan 2017 bedrivit eller bedriver berör något eller några av Västra Götalandsregionens fokusområden.

Utifrån remissversionen av regionens nya utvecklingsstrategi (2021 – 2030) så ser vi också att det finns ett stort mått av samspel mellan Svinesundskommitténs nuvarande verksamhet och exempelvis de fyra långsiktiga prioriteringar som lyfts fram i strategin. I åtminstone de tre första prioriteringarna: Bygga kompetens, Stärka innovationskraften och Knyta samman Västra Götaland finns många frågor där Svinesundskommitténs gränsöverskridande arbete kan förväntas tillföra tydliga mervärden till regionens utveckling. Men det finns utrymme att i den nya strategin synliggöra sådana potentiella gränsregionala mervärden.

Behov av tydligare styrning från Västra Götalandsregionen

Genom att medfinansiera hälften av de projekt Svinesundskommittén under de senaste fyra åren bedrivit, borde Västra Götalandsregionen ha en god möjlighet att påverka kommitténs verksamhet i önskvärd riktning. Mot detta talar visserligen att regionens medfinansiering av dessa projekt endast är drygt åtta procent.

Samtliga projekt som regionen har medfinansierat är också projekt finansierade inom ramen för Interreg Sverige-Norge-programmet. Västra Götalandsregionen är en av huvudintressenterna i det programsamarbetet och har bl.a. varit delaktig både i utvecklingen av programmet och i den styrkommitté som prioriterar vilka projekt som ska få stöd via programmet.

Samtidigt upplever flertalet av de personer vi intervjuat i Västra Götalandsregionens administration att återföringen av resultat och erfarenheter från projekten och Svinesundskommitténs verksamhet i stort är något bristfällig. Återföringen, till den regionala utvecklingsnämnden (RUN), av vilka mervärden som projektfinansieringen av Svinesundskommitténs projekt skapar upplevs som otydlig och t.o.m. bristfällig.

Sannolikt visar detta på ett behov från Svinesundskommitténs sida att stärka kommunikationen omkring projektresultaten, inte minst till projektfinansiärerna. Samtidigt

så kan en del av förklaringen också ligga i regionens intresse för projekten. Å ena sidan kan detta ha med den relativt ringa medfinansieringen att göra. Att medfinansiera ett större projekt med i sammanhanget marginella medel bäddar för ett lågt engagemang och därmed för ett svagt ägarskap. Å andra sidan kan det vara svårt för RUN:s ledamöter att förstå komplexiteten i finansieringen. Den finansiering som RUN bidrar med i de projekt som Svinesundskommittén driver inom Interreg-programmet ger ju regionen en relativt billig inträdesbiljett i hela det gränsregionala samarbetsprogrammet interreg. Mot bakgrund av utvärderingen av tidigare interregprogram kan vi också konstatera att de projekt som Svinesundskommittén driver med finansiering via Interreg har tydliga gränsregionala mervärden, något som inte alltid gäller Interregfinansierade projekt¹⁷.

Vår huvudsakliga bedömning är att Västra Götalandsregionen inte fullt ut ser eller utnyttjar de styrmöjligheter man faktiskt har när det gäller Svinesundskommitténs projektverksamhet. Samtidigt är det vår bedömning att Svinesundskommittén detta till trots levererar betydande gränsregionala mervärden och mervärden för Västra Götalandsregionen, ur ett regionalt utvecklingsstrategiskt perspektiv givet den medfinansiering regionen bidrar med.

Relationen mellan Svinesundskommittén och andra organisationers verksamheter

Bland de intervjuade tjänstepersonerna inom Västra Götalandsregionen förekommer också uppfattningen att Svinesundskommitténs projektverksamhet överlappar med projekt och andra insatser som drivs av andra organisationer inom regional utveckling i Västra Götalandsregionen. Ett exempel på en sådan upplevd överlappning är insatserna kring Blå tillväxt, som man menar potentiellt kan överlappa med andra verksamheter som regionens stödjer kopplat till maritima näringar och kluster. Ett annat sådant område där överlappning skulle kunna uppstå är inom turism- och besöksnäringen där andra aktörer har ett övergripande ansvar för besöksnäringens utveckling i hela regionen.

Några av de intervjuade utanför kommittén pekar på risken för en suboptimering och otydlighet när flera aktörer i regionen verkar gentemot näringarna inom dessa sektorer (t.ex. besöksnäringen och maritima sektorn). Även från regionens sida kan det uppstå en otydlighet i vilka aktörer som bör ansvara för vilka delar i ett regionalt utvecklingssammanhang.

I intervjuerna med ledningen för Svinesundskommittén ser man dock inte detta som vare sig en otydlighet eller ett överlapp. Man menar att ingen av de övriga aktörerna har ett perspektiv eller en verksamhet som går på tvärs över riksgränsen. När andra aktörer t.ex. arbetar med den maritima näringen eller besöksnäringen så ”stannar insatserna alltid vid gränsen”. Man menar också att en del av de gränsnära insatserna, t.ex. inom besöksnäringen, ibland kan hämmas av att man inte har det gränsöverskridande perspektivet. Ett sådant område kan vara just kring gränshandeln som är en känslig fråga, då den om den inte hanteras varsamt innebär att man ser att insatser som skapar vinster på ena sidan gränsen betyder förluster på andra sidan och att det gäller att främja ett win-win-perspektiv.

¹⁷ Utvärderingen av Interreg Sverige – Norge IVA 2014 – 2020. Kontigo AB 2018.

Slutsatser och rekommendationer

Svinesundskommittén skapar gränsregionala mervärden

Svinesundskommittén har arbetat med fyra särskilda fokusområden: grön tillväxt, blå tillväxt, besöksnäring samt gränshinder. WSP (och tidigare Kontigo) har identifierat tre huvudsakliga sätt som gränsöverskridande regional samverkan kan skapa regionala mervärden på:

- Genom att ta bort eller minska gränshinder
- Genom att via en gränsöverskridande samverkan skapa större kritisk massa i olika avseenden, genom att göra den aktuella funktionella regionen större
- Genom att göra gränsen till en ekonomisk möjlighet (genom att dra nytta av de olikheter som gränsen i sig skapar).¹⁸

Det är WSP:s slutsats att Svinesundskommitténs fyra fokusområden knyter väl an till dessa tre sätt att skapa mervärden på. Det vill säga Svinesundskommittén bidrar genom sin verksamhet till att skapa tydliga gränsregionala mervärden.

Arbetet med att minska gränshinder knyter självklart an till de fördelar, både ekonomiskt, socialt och på andra sätt, som kan vinnas genom att ta bort eller minska gränshindren. Svinesundskommittén arbetar strategiskt med gränshindren och gör detta i nära samverkan med flera andra aktörer. Framför allt är Svinesundskommitténs arbete med gränshindren en integrerad del i hela det nordiska samarbetet, och ingår tydligt i de nordiska samarbetsministrarnas vision om att Norden ska vara världens mest hållbara och integrerade region. Här är Svinesundskommitténs huvuduppgift att tillsammans med de som drabbas av gränshindren hjälpa till att identifiera hindren och sedan tillsammans med Nordiska Ministerrådets Gränshinderråd och nationella myndigheter arbeta för att lösa de identifierade hindren.

Gränshindersarbetet har olika territoriella dimensioner. De har sannolikt störst betydelse i det absoluta gränsområdet, där vi har den största rörligheten över gränserna – genom att företag arbetar på båda sidor gränsen, genom att människor pendlar tvärs över gränsen, genom att människor äger fritidshus och annan egendom på andra sidan gränsen och genom att människor på sin fritid i hög grad rör sig över gränsen. Men arbetet med gränshindren har också identifierbara effekter i betydligt större territoriella områden. Det handlar om hinder som berör medborgare och verksamheter i hela de berörda länderna. För Västra Götalandsregionen kan man konstatera att hindren således kan beröra gränsområdet, t.ex. i form av handel, besöksnäring, pendling och företags rörlighet över gränsen. Men de kan också beröra företag i andra delar av regionen som handlar med Norge, inom olika branscher. För många företag kan den norska marknaden utgöra en betydande andel av den totala marknaden. Norge är sen länge en av Sveriges absolut största handelspartner.

Svinesundskommitténs arbeten med grön och blå tillväxt handlar i hög grad om att på olika sätt bidra till att skapa en större kritisk massa i olika avseenden. Det kan handla om olika typer av innovationssamarbeten på tvärs över gränsen, där samverkan skapar ett större

¹⁸ Se t.ex. Kontigo 2018, Utvärderingen av programmet Interreg IVA Sverige Norge 2014 – 2020, eller WSP 2019, Utvärdering av ÖKS-programmet, slutrapport.

underlag för att utveckla just den aktuella specialiseringen. Det kan handla om att samverka mellan företagen i t.ex. affärsutveckling eller export kan bli mer effektiv genom att fler företag samverkar och hjälps åt. När det gäller insatserna inom blå tillväxt finns också en fjärde dimension av mervärdesskapande, knutet till det faktum att resursen för blå tillväxt – havet – i stor utsträckning är gemensam och gränsöverskridande.

Arbetet med främjande av turism och besöksnäring handlar till stora delar om att utveckla gränsen som resurs, dvs. att utveckla besöksnäringen i relation till olika attraktioner som gränsen bidrar till att skapa. Förstås utgör gränshandeln en viktig del för den svenska sidan i dessa avseenden, men ser man på de insatser som Svinesundskommittén har bedrivit har man på flera sätt försökt att utveckla gränsen som just en besöksnäring attraktion, på båda sidor om gränsen. För att skapa verkliga mervärden i detta sammanhang måste insatserna balansera så att de inte ensidigt gynnar endera sidan av gränsen.

Slutsatsen av denna analys är att Svinesundskommittén i sin verksamhet i stor utsträckning har fokuserat sitt arbete på att bidra till att skapa gränsregionala mervärden. Vår bedömning är att dessa mervärden skapas såväl i den omedelbara gränsregionen, som i närområdet (t.ex. övriga Västra Götaland) och i hela de berörda länderna.

Mervärdesskapandet har också fokuserats till vissa branscher och näringar i högre grad än andra. Insatserna för besöksnäringen har förstås främst gynnat de branscher som brukar räknas in som särskilt besöksnäring relaterade, t.ex. hotell, restaurang, handel (både detaljhandel och sällanköpshandel), sport och fritid samt transporter. Insatserna inom blå tillväxt har också gynnat de maritima näringarna, t.ex. viss transportverksamhet, vattenbruks- och fiskenäringar, mm. Insatserna inom grön tillväxt har främst gynnat jord- och skogsbrukssektorn.

Även om det är viktigt att undvika organisatorisk otydlighet och suboptimering, t.ex. mellan Svinesundskommittén och andra aktörer som främjar olika näringar och verksamheter i Västra Götaland och som har regionens stöd för detta arbete, så är det vår bedömning att Svinesundskommitténs verksamhet är väl förankrad i att skapa gränsregionala mervärden såsom beskrivs i analysen här. Det finns tydliga gränsregionala mervärdesmotiv till de insatser och projekt som Svinesundskommittén driver, med finansiering från Interreg Sverige-Norge programmet och med medfinansiering från regionen. Det faktum att alla projekt som Västra Götalandsregionen medfinansierar har sin huvudsakliga finansiering från Interreg-programmet kan i någon mån ses som ett kvitto på det.

Frågan knyter an till den tendens som vi kunnat se i utvärderingen av flera av de EU-finansierade samarbetsprogrammen (t.ex. Kontigo 2018 och Kontigo 2019). I utvärderingen av såväl Sverige-Norge-programmet som ÖKS-programmet noteras att de gränsregionala mervärdena i flera projekt är relativt svaga. Projekten bedrivs snarare som parallella delar, där samverkan mellan aktörer på olika sidor gränsen är svag. Detta kan förklaras av att finansieringen från Interreg-programmen är attraktiv i många sammanhang och att det då skapas incitament för att söka interreg-finansiering även för projekt och verksamheter med en svagare gränsregional förankring. Detta kan eventuellt leda till en viss konkurrens, både om interreg-medlen och om de regionala medfinansieringsresurserna.

Vår slutsats är att Svinesundskommittén verkar med både ett territoriellt och ett sektoriellt fokus i sin projektverksamhet. Analysen här visar att det finns en i huvudsak tydlig komplementaritet mellan detta territoriella och sektoriella fokus, dvs. att de sektoriella

insatserna sker med en tydlig förankring i Svinesundskommitténs territoriella kärnområde – nämligen den omedelbara gränsregionen. Detta är allra tydligast för besöksnäringen och för området blå tillväxt och i någon utsträckning mindre tydligt för området grön tillväxt. För att minska risken för en upplevd suboptimering, t.ex. när det gäller projekt som syftar till att stödja näringslivsutvecklingen bland små och medelstora företag i gränsregionen, så skulle kommittén kunna utveckla sina samarbetsytor med andra aktörer i det företagsfrämjande systemet, på båda sidor om gränsen.

Regionen har inte tydligt satt Svinesundskommittén eller gränsregionen i ett strategiskt sammanhang

Analysen ovan har visat att finansieringen av och medlemskapet i Svinesundskommittén behöver få en tydligare strategisk grund i Västra Götalandsregionen. I dag bidrar Västra Götalandsregionen till finansieringen av Svinesundskommitténs verksamheter på två huvudsakliga sätt, dels genom en medlemsavgift, dels genom medfinansiering i enskilda projekt där också andra finansiärer ingår. Medlemskapet i Svinesundskommittén innebär en årlig medlemsavgift om 400 000 kronor, vilket får betraktas som en i sammanhanget måttlig finansiering. Medfinansieringen av olika projekt varierar år från år, men om vi räknar med att projekten medfinansieras med tio procent av Svinesundskommitténs totala projektfinansiering så skulle den finansieringen ligga på drygt 500 tkr per år.

När det gäller medfinansieringen av de olika projekten styrs denna i huvudsak av inriktningen i regionens utvecklingsstrategi (f.n. VG 2020), som möjliggör för regionen att finansiera olika typer av insatser som är i linje med strategin och dess mål. Flera av projekten dit Västra Götalandsregionens finansiering kanaliseras är också projekt inom ramen för det europeiska gränsregionala samarbetet (Interreg), framför allt projekt inom interreg-programmet Sverige – Norge. Här är Västra Götalandsregionen också en viktig programägande aktör, vars roll delvis är att bidra till programmets medfinansiering.

Västra Götalandsregionen har under en längre tid arbetat med en särskild strategi när det gäller regionens roll i förhållande till genomförandet av det regionala utvecklingsarbetet. Flera analyser har pekat på vad man kanske kan beskriva som Västra Götalandsregionens plattformsstrategi (Västra Götalandsregionen 2017, Sveriges kommuner och regioner 2019). Det innebär att regionen under en längre tid medvetet har försökt att utveckla och stärka organisationer som ska kunna ta ett eget ansvar för att driva och finansiera olika typer av utvecklingsinsatser i regionen. Sådana plattformsaktörer är både territoriellt och sektoriellt baserade.

I ett territoriellt perspektiv har de olika regiondelarnas kommunalförbund haft ett ansvar att driva det generella utvecklingsarbetet i respektive regiondel, Fyrbodal, Skaraborg, Göteborgsregionen samt Boråsregionen. I ett sektoriellt perspektiv finns flera viktiga plattformsaktörer, såsom Innovatum, Lindholmen Science Park, Smart Textiles och Business Region Göteborg. Alla dessa är stora mottagare av resurser från Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsmedel och har ofta varit så under lång tid. Syftet med plattformsbyggandet är att aktörerna själva ska stärka sin kompetens och kapacitet,

minska sitt beroende av projektfinansiering och därigenom själva kunna vara aktiva i att söka resurser från exempelvis nationella och europeiska program.

När det gäller Svinesundskommittén saknas en sådan tydlig strategisk hemvist för organisationen i regionen. Svinesundskommittén är inte, som t.ex. Innovatum, en aktör av sådan långsiktig strategisk plattformskaraktär. Istället är Svinesundskommittén främst en i raden av ett relativt stort antal internationella organisationer som regionen samarbetar med, se avsnittet *Västra Götalandsregionens gränsregionala arbete*. Det är vår slutsats att det finns stora vinster med att utveckla regionens strategiska förhållningssätt till Svinesundskommittén och att arbeta för att skapa ett mera plattformslignande förhållande till Svinesundskommittén, som en plattform för det gränsregionala utvecklingsarbetet.

Svinesundskommittén bör få en plats i en tydlig territoriell struktur för Västra Götalandsregionens regionala utveckling.

WSP:s primära rekommendation är därför att Västra Götalandsregionen bör utveckla sitt strategiska förhållningssätt även till Svinesundskommittén, i linje med hur man har arbetat med övriga plattformar.

Vi noterar att regionens utvecklingsstrategi också är regionens strategi för externa relationer, såväl nationella (utanför Västra Götaland) som internationella. Arbetet med regionens externa relationer berör regionens samtliga sakområden, såsom hälso- och sjukvård, infrastrukturplanering, kultur och regional utveckling och dess olika sakområden. Vi menar att det finns skäl för att utveckla regionens strategiska förhållningssätt när det gäller externa och internationella relationer också utifrån ett regionalt utvecklingsperspektiv och att Svinesundskommittén som en nordisk gränskommitté och placerad i gränsregionen mellan Västra Götaland och Vikens fylke (och därigenom också till Osloregionen) bör ha en tydlig plats i ett sådant strategiskt förhållningssätt. Vår rekommendation är att regionens externa relationer, i perspektivet regional utveckling, bör ges en tydlig territoriell struktur. Nedan ska vi utveckla vad vi menar med det.

VG2020 lyfter fram regionens plats i ett globalt perspektiv på flera sätt. Västra Götalandsregionen är kanske en av Sveriges tydligaste omvärldsberoende regioner där relationerna till omvärlden i mycket hög grad påverkar regionens utvecklingsmöjligheter. Regionen är t.ex. hemvist för några av Sveriges mest globala företag, såsom Volvo Cars, Volvo AB, SKF, m.fl. Regionens forskningsinstitutioner och företag är världsledande innovatörer inom ett antal områden, som också utpekade som styrkeområden i regionens utvecklingsstrategi. Regionens utvecklingsarbete behöver ske som en del i ett globalt ansvar. Men i VG 2020 saknas samtidigt ett territoriellt perspektiv, dvs. en analys av vilka utvecklingsfrågor som hör hemma i vilka territoriella sammanhang. Inte heller i regionens nya utvecklingsstrategi (Remissversionen) är de gränsregionala eller territoriella frågorna framträdande.

Vi menar att det finns ett behov för Västra Götalandsregionen att utveckla sitt territoriella strategiska perspektiv i allmänhet och det gränsregionala i synnerhet. Här behöver man åtminstone skilja mellan utvecklingsfrågor som hör hemma i olika territoriella sammanhang:

- Globala perspektiv – som kan beröra hållbarhetsfrågor, migration, frihandel, hälsa, mm.
- Europeiskt perspektiv – som berör det europeiska samarbetet såsom fri rörlighet, innovations- och näringspolitik, regional utveckling, jordbruks-

och fiskepolitiken, miljö, energi, relationen till länder utanför EU (Storbritannien, Norge, övriga)

- Norden – som berör integrationen och hållbarheten i Norden
- Nationella perspektiv – som berör nationella frågor av vikt för Västra Götalandsregionens regionala utveckling
- Grannregionala perspektiv – som berör relationerna till våra grannlän (i Sverige)
- Makroregionala perspektiv – som berör regionens position i makroregionala sammanhang, t.ex. STRING-regionen (mellan Oslo och Hamburg) eller Kattegatt-Skagerrak-regionen.
- Gränsregionala perspektiv som berör gränsområdet mot Norge /Vikens fylke.
- Det regionala perspektivet – som berör territoriet Västra Götalandsregionen
- Delregionala perspektiv – som berör de fyra regiondelarna

Den nya regionala utvecklingsstrategin behöver kompletteras med en handlingsplan (eller motsvarande) som belyser utvecklingens betydelse och beroenden i dessa territoriella perspektiv. En sådan bör peka ut prioriteringar och avväganden t.ex. för de olika delregionerna, eller i relation till Region Halland, eller inom vilka områden EU-samarbetet har särskilt stor betydelse. Frågorna om nordiskt samarbete, de stora makroregionerna över Västerhavet och längs STRING-korridoren bör också få en tydlig plats i en sådan plan. Att Västra Götalandsregionen är strategiskt placerad mitt i ett regionalt makrostråk med omkring åtta miljoner människor och längs hela Norges länk till Europa och omvärlden bör synas.

Det är mot en sådan bakgrund som Svinesund som gränsregion bör betraktas. De svenska kommunerna närmast gränsen, tillsammans med de närmaste kommunerna på norsk sida bildar ett gemensamt territorium som både hålls samman av och delas av gränsen.

Figur 1. Svinesunds gränsregion.

Som vi har sett i analysen skapar en sådan gränsregion ett antal möjliga mervärden för regional utveckling, som vi menar också behöver ges en tydligare plats också i relation till Västra Götalandsregionens regionala utvecklingsarbete. Svinesund, som gränsregion, är på svensk sida en del i Fyrbodals delregion, i Västra Götalandsregionen och i ett Kattegatt-Skagerrak- och ett STRING-perspektiv. Vad som sker i Svinesundsregionen har betydelse för hela Västra Götalandsregionen och bortom det. Västra Götalandsregionen behöver utveckla strategin om gränsregionens roll i detta sammanhang. När det är gjort kan också regionens strategiska förhållningssätt till Svinesundskommittén som gränskommitté utvecklas.

Figur 2 Svinesund i ett makroperspektiv

Den första rekommendationen är därför att Västra Götalandsregionen behöver utveckla sitt territoriella strategiska perspektiv och låta Svinesundskommittén och gränsregionen ta en tydlig plats i ett sådant perspektiv. Gränsregionen mellan Sverige och Norge bör ges ett tydligt strategiskt territoriellt sammanhang som knyter an till Fyrbodals, hela Västra Götalandsregionen och till olika territoriella makroregioner. Detta kan göras t.ex. i form av en handlingsplan som ligger under den regionala utvecklingsstrategin.

Svinesundskommittén bör utvecklas mot regionens "plattformorganisation" för gränsregionalt arbete

Vår andra rekommendation är att Svinesundskommittén bör utvecklas till en organisation med ett plattformsansvar för att driva utvecklingsarbetet i gränsregionen i enlighet med en sådan territoriellt medveten strategi. Västra Götalandsregionen bör utveckla sitt strategiska tänkande kring vad detta bör innebära, och därefter utveckla sin styrning av Svinesundskommittén i sådan riktning. Precis som för andra plattformaktörer har Svinesundskommittén också andra intressenter, som kan lägga sina strategiska styrambitioner på verksamheten. Dessa aktörer är först och främst de kommunala medlemmarna, på

svensk och norsk sida, Viken fylkeskommune och Nordiska ministerrådet. Vår bedömning är dock att det bör vara fullt möjligt för Västra Götalandsregionen att utveckla en tydligare relation till Svinesundskommittén, utan att för den skull hamna på kollisionkurs med någon av de övriga intressenterna. Mervärdesmodellen som använts i analysen ovan bör kunna användas som utgångspunkt för en sådan strategisk styrning.

Exempelvis bör det vara oproblematiskt för regionen att stödja Svinesundskommitténs fortsatta arbete med gränshindersverksamheten. Nyttan av det är tydlig både i den omedelbara gränsregionen, där den också är av stor relativ betydelse. I förordningsförslaget till de nya interregprogrammen lyfts också arbetet mot gränshinder fram tydligare än tidigare. Med den tydligare koppling till regionens samlade territoriella strategi skulle Västra Götalandsregionen kunna öka sitt stöd till Svinesundskommitténs gränshindersarbete genom en tydligare samverkan i att skapa en dialog till nationella myndigheter. Regionens tjänstemän och politiker skulle kunna öka sitt engagemang och via Gränshinderrådets dialog med olika nationella myndigheter ta en aktivare roll i att adressera olika gränshinder. Region Skåne har under såväl flyktingkrisen som under pandemin tagit en mycket aktiv roll i diskussionen om gränshinder i Öresundsregionen och kan eventuellt tjäna som förebild även för Västra Götalandsregionen i det här avseendet.

Vidare bör Västra Götalandsregionen även kunna fortsätta att stödja Svinesundskommitténs arbete med att utveckla besöksnäringen i gränsregionen, en näring som i hög grad bygger på gränsen som en resurs i sig. Här finns också en stor utmaning i att utveckla en ny bas för besöksnäringen i gränsregionen efter pandemin. Sannolikt kommer det ta lång tid åtminstone för delar av besöksnäringen att återhämta sig och sannolikt kommer man från norsk sida att vara angelägen om att minska incitamenten för en fortsatt enkelriktad gränshandel. Sammantaget talar detta för att det behövs en ny strategi för gränsregionens besöksnäring efter pandemin och det kan vara en uppgift för Västra Götalandsregionen att stödja Svinesundskommitténs arbete med att ta fram en sådan. Här finns också ett utrymme för att utveckla samspelet mellan Svinesundskommittén som en gränsregional plattformsaktör (med det unika gränsöverskridande perspektivet) och exempelvis Västsvenska Turistrådet som en plattformsaktör med ett sektorsperspektiv.

När det gäller just kommitténs arbete inom sektoriella fokusområdena så behöver Västra Götalandsregionen tydliggöra hur man vill styra Svinesundskommitténs arbete framöver, för att förhindra överlappningar med andra sektoriella strategiska insatser som regionen finansierar. En möjlig väg för regionen är att söka styra Svinesundskommitténs arbete till att framför allt stödja sådana sektorer där mervärdena av den gränsöverskridande samverkan är som störst och där sådana inte kan uppnås genom stödet till andra plattformsaktörer. Ett sätt att uppnå detta kan också vara att uppmuntra en tätare samverkan mellan Svinesundskommittén och exempelvis Innovatum eller aktörerna i det maritima klustret.

Stärk kommitténs möjligheter att bredda sin finansiering

Vår rekommendation är således för det första att Västra Götalandsregionen utvecklar en särskild gränsregional handlingsplan, där man pekar ut vilken roll man ser framför sig att Svinesundskommittén ska ha i genomförandet av en sådan. Vår nästa rekommendation är att styra utvecklingen av Svinesundskommittén som organisation i riktning mot att bli en s.k. plattformsaktör. En sådan förändring kan ligga till grund för att regionen formulerar ett tydligare ”uppdrag” till Svinesundskommittén. Med ett sådant uppdrag kan också följa en

övergång till vad som kan beskrivas som en verksamhetsfinansiering. Detta är vår tredje rekommendation.

Uppdraget bör uttrycka Västra Götalandsregionens förväntan på vad Svinesundskommittén ska genomföra och vilka mål som detta arbete förväntas uppnå. Självfallet får uppdraget inte stå i strid med Svinesundskommitténs mandat att verka för utvecklingen på bägge sidor om gränsen. Självkänt bör Västra Götalandsregionen även fortsatt vara medlem och betala medlemsavgift för Svinesundskommittén. Men med en uppdragsmodell knuten till en verksamhetsfinansiering skaffar sig regionen också en möjlighet att mer tydligt påverka det arbete som Svinesundskommittén genomför, vilka områden man verkar inom och hur detta arbete kan länka an till andra insatser som regionen genomför och finansierar. Genom uppdraget skapar man också ett tydligare incitament inom regionen att själva aktivt följa upp arbetet i Svinesundskommittén.

Detta innebär heller inte att Västra Götalandsregionen bör sluta medfinansiera projekt som ägs och drivs av Svinesundskommittén. Men möjligen kan projektfinansieringen begränsas och koncentreras till färre projekt.

Sök en perspektivvända

Avslutningsvis är det vår bedömning att Västra Götalandsregionen i hög grad har blicken vänd mot Stockholm och i någon mån söderut mot Halland, Skåne och Öresundsområdet. Regionen vänder i relativt liten utsträckning blicken norrut, mot Norge och Osloregionen, trots att Oslo är Göteborgs närmsta huvudstad och trots att avståndet från Strömstad till Oslo är kortare än från Strömstad till Göteborg och trots att det norska intresset för såväl Bohuskusten som för Göteborgsområdet historiskt varit stort. Här tror vi det finns utrymme för att vända på perspektiven något.

Referenser

Kontigo 2018, Utvärdering av Interreg IVA Sverige -Norge

Kontigo 2019, Utvärdering av Interreg ÖKS slutrapport

Sveriges kommuner och regioner 2019, Regionerna 2019 och det regionala utvecklingsarbetet. SKR.

Nordiska ministerrådet 2017, Nordiskt samarbetsprogram för regional utveckling och planering 2017 – 2020, Nordiska ministerrådet

Nordiska samarbetsministrarna 2018, Vision 2030.

VG 2020, Strategi för tillväxt och utveckling, Västra Götalandsregionen

Bilaga A: Projektportföljen

Projektnamn och projektperiod	Koppling mot VGR fokusområde	Projektägare	Medfinansierare	Projektbudget VGRs budget	Stödprogram
Framtiden är blå i Svinesunds regionen 1.0 1/1 2016-28/2 2017	Hållbara maritima näringar Internationella forsknings-och innovationssamarbeten	Svinesundskommittén och Fredrikstad kommune	VGR, Ostfolds fylkekommune & Fyrbodals kommunalförbund	355 958 € VGR 52 658 €	Interreg Sverige-Norge
Framtiden är blå i Svinesunds regionen 2.0 1/7 2017- 31/2018	Hållbara maritima näringar	Svinesundskommittén & Ostfolds Fylkekommune	VGR & Ostfolds fylkekommune	412 832 € VGR 37 080 €	Interreg Sverige-Norge
Mellankommunal planering med ett gränsregionalt perspektiv (delprojekt till framtiden är blå 2) 1/6 2017 – 31/12 2018	Hållbara maritima näringar	Svinesundskommittén (Strömstads och Tanums kommuner i partnerskap)	Länsstyrelsen i Västra Götaland	1 180 000 SEK	KOMPIS - Kommunal planering i (statlig) samverkan
Marint Gränsforum Skagerrak - Blå Tillväxt 31/1 2019-31/12 2021	Hållbara maritima näringar Internationella forsknings-och innovations-samarbeten	Svinesundskommittén och Viken Fylkekommune	VGR, Länsstyrelsen i Västra Götalands län och Göteborgs Universitet/Tjärnö Marina Laboratorium	2 141 979 € VGR 225 480 €	Interreg Sverige-Norge
Grön Tillväxt - Trä Rethinking Wood 1/1 2017- 31/12 2019	Gröna näringar Små och medelstora företag	Svinesundskommittén och Østfolds Fylke- kommune Fyrbodals kommunalförbund som medsökande	VGR	772 750 € VGR 129 500 €	Interreg Sverige-Norge
Gränsmöjligheter - en 161 mil integrerad arbetsmarknad längs norsk-svenska gränsen 1/9 2016 – 31/8 2019	Små och medelstora företag	Länsstyrelsen i Värmland och Hedmarks fylkeskommune. Svinesundskommittén och Fylkesmannen i Hedmark som medsökande	VGR, Ostfolds Fylkekommune, Mittnorden-kommittén, Arbetsförmedlingen och NAV	1,4 miljoner € VGR 224 450 SEK	Interreg Sverige-Norge

Kollektivtrafiken kör över gränsen - en förstudie 15/3 2018- 15/10 2018	Hållbara transporter	Svinesundskommittén och Ostfold Fylkekommune	VGR	31 130 € VGR 9 424 €	Interreg Sverige-Norge
BIS - Bioeconomy regions in Scandinavia 1/6 2020 – 30/11 2022	Hållbar energi och bioinnovation Små och medelstora företag	Region Värmland och Viken Fylkekommune Projektpartners Innovatum, Region Dalarna, Paper Province, IUC Dalarna, Innlandet Fylkeskommune, Kommunalförbundet Fyrbodalen, Svinesundskommittén och VGR	VGR	2 006 319 €	Interreg Sverige-Norge
FOODbiz 1/11 2017- 30/10 2019	Utbildning och arbetsmarknad	Università degli Studi di Macerata – University of Macerata (UNIMC)	Göteborg Universitet, Uniwersytet Ekonomiczny W Poznaniu Poland, Faculty of Tourism and Hospitality Management Croaita, European Cultural Tourism Network AISBL, Associacio IGCAT Barcelona, Laboratorio Piceno della Dieta Mediterranea Italy, Svinesundskommittén	277 636 €	Erasmus +

<p>FRAMFOR: Framgångsrika företag i gränsregionen</p> <p>1/8 2016 – 31/7 2019</p>	<p>Små och medelstora företag</p>	<p>Högskolan Väst och Høgskolen i Østfold (medsökande Drivhuset vid Högskolan Väst)</p>	<p>Fyrbodals Kommunalförbund , Svinesundskommittén, Åmåls kommun, Bengtsfors kommun, Dals-Eds kommun, Halden kommune, Sarpsborg kommune, Fredrikstad kommune, KåPI Stådteteknik, Dalslandsaktiviteter, Sven Johanssons Bygg, Formfräsning, Totech, Cleanergy, Rexcell, Åmål Stadshotell, AH Produkter, Vasco, Ajour Trading, Axxe, Biobe, elektrovakuum, Ernex, Flexiform Plastkomponenter, Fredrikstad Innovasjonspark, Fredrikstad Näringsforening, Markedspartner, Mekanisk Service, Siffer Halden, Unger Fabrikker, Østfolds Bedriftsrådgivning, Teknotherm Marine, Grimståhl Produkter.</p>	<p>2 385 630 €</p>	<p>Interreg Sverige-Norge</p>
<p>Scandinavian Science Cluster (SSC)</p> <p>1/11 2016- 31/8 2018</p>	<p>Internationella forsknings- och innovations-samarbeten</p> <p>Utbildning och arbetsmarknad??</p>	<p>Innovatum Science Center AB och Inspiria Science Center (Partners: Fyrbodals kommunalförbund , Ostfold Fylkeskommune,</p>	<p>Svinesundskommittén</p>	<p>3 606 848 €</p>	<p>Interreg Sverige-Norge</p>

		Högskolan Väst, Högskolan Ostfold)			
Hållbar besöksnäring på gränsen 1/1 2020 – 31/12 2021	Kulturella och kreativa näringar	Svinesundskommittén	Fyrbodals kommunalförbund	600 000 SEK	Fyrbodals kommunalförbunds tillväxtprogram
Utveckling av adventure tourism mellan Kystrikeveien og Bohuslän 1/6 2016- 31/12 2017	Kulturella och kreativa näringar	Kystrikeveien Reiseliv AS och Svinesundskommittén	Kunskapsparken, Nord universitet Bodö och egeninsats från företag	822 500 NOK	VRI
Gränsen som attraktion - gränslösa möjligheter för företag inom turism/resieliv 1/2 2017 – 31/12 2020	Kulturella och kreativa näringar	Svinesundskommittén och Visit Østfold	VGR , Ativum AS, Bengtfors kommun, Camp Dalsland, Dalsland Turist AB, Fredrikstad kommune, Fyrbodals kommunalförbund, Halden Kommune, Halden Turist, iSarpsborg, Länsstyrelsen västra Götaland, Regionalpark Haldenkanalen, Sarpsborg kommune, Strömstad kommun, Svinesundskommittén, Tanum Turist, Utsikten Scandinavian school, Visit Fredrikstad og Hvaler, Visit Ostfold, Ytre Hvaler nasjonalpark, Ostfold fylkeskommune	1 149 519 € VGR 52 301 €	Interreg Sverige-Norge

Bilaga B: Intervjupersoner

Morgan E Andersson	Melleruds kommun
Lisa Belfrage	Västra Götalandsregionen
Martin Carling	Dals-Eds kommun
Andreas Catoni	Västra Götalandsregionen
Annika Daisley	Svinesundskommittén
Martin Elofsson	Västra Götalandsregionen
Linda Engsmyr	Sarpsborgs kommune
Sandra Forsen	Nordiska ministerrådet
Kent Hansson	Strömstads kommun
Tore Hansen	Viken fylkeskommune
Elsie Hellström	Svinesundskommittén
Jessica Hjerpe Olausson	Västra Götalandsregionen
Per Jonsson	Bengtstors kommun
Kristina Jonäng	Västra Götalandsregionen
Olle Jonäng	Västra Götalandsregionen
Lillemor Lindberg	Innovatum
Charlotta Lundström	Västra Götalandsregionen
Anna Lärk Ståhlberg	Fyrbodals kommunalförbund
Gitte Mondrup	Nordiska ministerrådet
Elenor Olofsson	Tanums kommun
Ann Palmnäs	Fyrbodals kommunalförbund
Louise Robertsson	Svinesundskommittén
Bijan Zainali	Västra Götalandsregionen
Anne Sörkvist	Åmåls kommun
Mari Wøien Meyer	Nordregio

2021-02-17

Dokumentnamn: Analys av Västra Götalandsregionens stöd till Svinesundskommitten – På väg mot en sammanhållen territoriell strategi

Kontaktperson: Monica Emanuelsson, Koncernkontoret, Avdelning data och analys

Du kan ladda ner fler på www.vgregion.se/analysportalen

E-post: monica.emanuelsson@vgregion.se

